

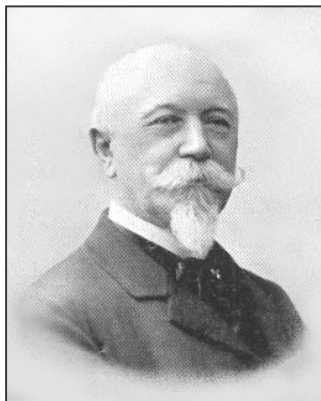
Lhenice 1283 - 2003

720 let od první písemné zmínky
v archívních pramenech

Rytíř řádu Železné koruny - Jan Mayer (1839 - 1917)

Mnoha synům a dcerám šumavského podhůří se čas od času dostalo zasloužené pozornosti prostřednictvím větších či menších zmínek nebo článků ve Lhenickém zpravodaji, v regionálním denním tisku, několika odborně zaměřených slovnících či vlastivědných publikacích a samozřejmě v knize o Lhenicích, vydané roku 1983 k 700. výročí první písemné zmínky o obci. Už mezi námi nejsou a jejich

životopisy bychom mohli považovat za historicky uzavřené. V květnu 1999 přinesl LZ článek s názvem Místo tkalce báňským inženýrem, věnovaný osobnosti Ing. Jana Mayera. Dnes přinášíme ještě něco navíc - především podobenku jeho ušlechtilé tváře, jak ji zveřejnil časopis Zlatá Praha v roce 1909 a také další doklady o nemalém významu jeho celoživotního úsilí. Jedním z nich je příslušné heslo v Ottově slovníku naučném, přední evropské encyklopedii své doby.



Jan Mayer se narodil 13. 5. 1839 ve Lhenicích u Špeltů v čp. 42 (později čp. 52), jako syn řeznického mistra Aloise Majera a Josefy, rozené Königsreiterové. Jejím otcem byl Václav Königsreiter, lhenický kostelník a pisatel pamětí farnosti. Snad právě dědeček písmák nechal vzklíčit první semínko vnučkovy vědyčtivosti a touhy po vzdělání. Janovi bylo dopřáno a studoval věru úspěšně. Již s titulem inženýra se věnoval důsledně a do podrobností „horním vědám“ a obdržel pak i titul doktora montanistiky h. c. V oboru pracoval od svých třiceti let jako manažer dolů Severní dráhy Ferdinandovy, stal se odborným spisovatelem a montanistika sama ho nakonec přivedla z jižních Čech až na sever Moravy. V roce 1897 obdržel rytířský řád Železné koruny, především za zásluhy v oblasti bezpečnosti práce a hornického záchranářství. Protože nebyl pouhým suchým vědcem a znal práci v jámě víc, než jen od stolu, věděl příliš dobře, že tradičně zažíhané světýlko sv. Barbory, patronky všech horníků, nebo metanem zadušený kanárek nešťěstí a smrt v dolech odvrátit nemohou. Na sklonku života pobýval v Hietzingu, dnešní části Vídně, kde zemřel v pondělí 18. 6. 1917 ve věku 78 let.

Jan Mayer v Ottově slovníku naučném

Mayer Jan, vynikající znalec hornictví a odborný spisovatel (*13. květ. 1839 v Elhenicích). Studoval reálku v Krumlově a v Praze, techniku v Praze a ve Vídni, horní akademii v Příbrami. Po pětileté činnosti ve službě státní, strávené v Neuberku, Eisenerzu, Příbrami a při ministerstvích orby ve Vídni, přestoupil k dolům Sever. dráhy císa. Ferdinanda na Ostravsku. Zde rychle postupoval a v r. 1892 stal se centrálním inspektorem, i bylo naň vzneseno řízení těchto rozsáhlých dolů, čítajících 8 závodů s 12 jamami. M. psal množství vědeckých článků, jež uveřejňoval s počátku v „Budivoji“, později stal se stálým pilným spolupracovníkem časop. „Oesterr. Zeitschrift für Berg und Hüttenwesen“, v němž uveřejnil množství cenných pojednání z oboru hornictví. M. podnikal daleké cesty vědecké po Německu, Belgii a Francii. Vládou byl několikrát volán jako znalec v kritických záležitostech hornických. Vynalezl třídídelo a zařídil pokusnou stanici pro zkoumání střelby hornické. R. 1895 byl jmenován členem rak. komise ku prozkoumání třaskavých plynů a šetření bezpečnostních poměrů na dolech ostravsko-karvínských. Za své vynikající působení byl vládou opětovně pochvalnými listy vyznamenán; roku 1890 jmenován c. k. horním radou a r. 1897 dostalo se mu ryt. řádu želez. koruny. *Ottův slovník naučný*, díl XVI., 1029 - 1030.

Jan Mayer v časopisu Zlatá Praha

Vrchní horní rada Jan Mayer, čestný doktor vysoké školy montanistické v Příbrami, ředitel uhelných dolů v Mor. Ostravě, jehož podobiznu dnes přinášíme, byl v nedávných dnech poctěn slavností uspořádanou vším důlním úřednictvem uhelné pánve ostravsko-karvínské a blahopřejnou adrešou. Oslava vynikajícího českého znalce hornictví a odborného spisovatele platila 40. výročí služební doby i znamenitým zásluhám odborníka, s jehož jménem spojena je řada blahodárných vynálezů ochranných (při důlních katastrofách, explozích plynů, požárech atd.) a ježž požívá nejenom v Rakousku, nýbrž i všude v cizině značné pověsti. V kritických záležitostech hornických byl dr. Mayer často volán vládou jako znalec. Vynalezl třídídelo a zařídil pokusnou stanici pro zkoumání střelby v hornictví. T. zv. „zmáhací metody“ Mayerovy pro zvládání katastrof v uhelných dolech byly často již s nejlepšími výsledky použity. Jeho záchranné aparáty důlní a pokusné štolý (první svého času - jedině v Rakousku) i četná jiná bezpečnostní zařízení se staly vzorem odborníkům cizozemským. Dr. Jan Mayer je rodákem ze Lhenic v Čechách a začátkem letošního května dosáhne věku 70ti let. Je čestným občanem obcí Slezské Ostravy a Michálkovic. Předloni jmenován byl zkušební komisářem na Vysoké škole montanistické v Příbrami. *Zlatá Praha*, ročník XXVI, 1909, č. 24, s. 286 - 287.

Jan Mayer v literatuře

Ottův slovník naučný, díl XVI., s. 1029 - 1030; Heller, H. : *Mährens Männer der Gegenwart*, 4, 108. Brünn 1885 - 1892;

C. k. horní rada Jan Mayer. In: *Kalendář Horník* 18, 1892, s. 83 - 84; Vrchní horní rada Jan Mayer. In: *Zlatá Praha*, roč. XXVI., č. 24, s. 286 - 287, Praha 1909, C. k. horní rada Dr. Jan Mayer. In: *Hornické a hutnické listy* 18, 1917, s. 80 - 82;

C. k. horní rada Jan Mayer. In: *Kalendář Horník* 44, 1918, s. 44 - 46; *Masarykův slovník naučný IV.*, s. 824, Praha 1925 - 1937; *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder*, 2, 618. München - Wien 1974 - dosud;

Biografický slovník Slezska a Severní Moravy, sešit 5, s. 77 - 79, Ostrava 1998; Trnka, Miloslav: *Místo tkalce báňským inženýrem*. Výroční vzpomínka na lhenického rodáka. In: *Lhenický zpravodaj*, roč. 18, č. 5, květen 1999; Novotná, Věra: *Lheničtí v encyklopediích*. In: *Lhenický zpravodaj*, roč. 18, č. 3, březen 2000.